

na», *Doctr. Pueril* (ed. Gili, p. 255); «dix Evast --- injuriós seràs contra mi e Aloma, e contra los pobres de Crist, qui han molta almoyna dels béns d'est alberch, lo qual serà destruhit si tu te partexes de nosaltres», *Blanqueria* (NCL, i, 58.9). Però ja apareix també en un doc. de la Corriu (Cardener) de mj. S. XII (Pujol, *Docs. Vg.*, 4-23), i —parlant de la casa d'habitació on hom ha venut una mercaderia— en la Tarifa dels Corredors de Barcelona, de 1271 (*EntreDLle.* 1, 155, lín. 7, i §§ 86, 88, cf. 44). I en una munió de textos posteriors: «De la via pública tro al alberch de Severich», en el Llibre Roig de Prats de Molló, 1643 (f. 80v), que sol reproduir documents del Llibre Verd (a. 1305), avui perdut; ¹ i en el *Spill* (a. 1518) del Vescomtat de Castellbò: «lo lloch de Massana és despoblat, en lo qual havia tres alberchs, ço és lo alberch d'En Feu, lo alberch d'En Massanet, lo alberch d'En G. del Bosch; lo lloch de Albàs --- en lo qual solia haver quinze alberchs, ço és ---» (Coll de Nargó, f. 39r), i molts exs. semblants en la doc. castellonenca del S. XVI (Traver, *Antigs. de Cast. Plana*, pp. 213-217). Com es pot observar a l'Edat Mitjana i més tard, apareix en català quasi sempre amb el sentit de 'casa d'habitar'.²

Del mateix origen que el mot català són el cast. *albergue* (probt. catalanisme, per raons fonètiques, si bé ja apareix també en el S. XIII), oc. *alberc*, it. *albergo*; mentre que el fr. ant. *herberge*, que ha conservat més exclusivament l'acc. militar, prové del francic *heriberga*. Les formes etimològiques amb *-r-* sense dissimular es conservaren en el castellà medieval en diversos derivats: *arbergada* en el Poema d'Alfonso XI (v. 1290), *arvergueria* en doc. de Burgos de 1276 (MzPl., *Docs. Ling.*, 202.10). Segurament encerta Gamillscheg en admetre que en la major part de les llengües romàniques prové del gòtic **HARIBAIRGO* (pron. *-bêrgō*), *Rom. Germ.* 1, 367; *RFE* XIX, 145; cf. W. Gerster, *VRom.* IX, 103-151, i Wartburg, *ZRPh.* LXVII, 337-8.³ I en efecte, difícilment hauria pogut sortir del francic, entre altres raons perquè sembla haver viscut en mosàrab.

D'ací segurament el NL mallorquí *Albercutx* (ja *Bercuix*, mal llegit *Bertuix*, en un cronista de la Conquesta, *DAG.*), llogaret a la Costa Brava de Pollença (*E. T. C.* I, 255, § 322), que no n'és derivat ni «diminutiu», com diu *AlcM*, sinó simplement el plural mosàrab *albergos*, que l'àrab assimilà com *alberquš* (com sol fer, perquè no posseïx el so de *g* oclusiva), i més tard es traslladà l'accent, com passà normalment en la toponímia balear en mots d'aquesta terminació: *Cositiix* (ablatiu *COSTIS* 'en les costes, els costers'), *Mortitiix* *MURTIS* 'entre les murtes', *Felanitiix* (< *Fenaliix* *FENALES*), *Cugulutiix* *CUCULLOS* 'els curulls o cogollons', *Crestatiix* 'les crestes o les clastres'; també algunes vegades conservant allí la *-(i)-* com a fricativa, tal com en el Continent, encara que això a les Illes sigui més rar (potser *Saraix*, *ibid.* § 408a).

DERIV.: *Alberga* [1024].⁴ *Albergar* [S. XII, doc. de Cerdanya: «*Albergen* los clerge[r]s», Pujol, *Docs. Vg.*, 5.6, i ja en un doc. de c. 1088, de Serrallonga,⁵⁰

Vallespir, *RLR* III, 284] així com en Lull (*Blanqueria* I, 11.27); en la *Questa* del mallorquí Reixac [S. XIV], on apareix encara la variant *arbergar*, si bé hi és més freqüent *albergar* o *aubergar* (130.18, 140.30) i en el 141.7 on convindrà llegir *arberjat* (traduint fr. *herbergiez*), i no pas l'estrany *arborins* que hi posa Todesco. *Albergada* [Jaume I]. *Albergatge*. *Alberguer*, *albergueria* [S. XIV].

¹ I allí en diversos passatges. La sigla que duu en aquest permetria llegir *albberech*, forma que crec haver-hi trobat en un passatge anterior escrita clarament. — ² No caldria gaire bona voluntat per restaurar-ne l'ús en aquesta acc. Fins i tot si *alberg* en el sentit italianitzant de 'hostal, fonda', o en el d'"aixopluc", fos realment viu en el nostre català, fàcilment podrien conviure les dues accs.; en realitat avui *alberg* en aqueixos altres sentits genuïns ha caigut quasi del tot en desús. Si el reviscoléssim en el sentit verament nostre, tindríem un excellent substitut de *vivienda*, que diguin el que diguin els qui han inventat grosserament una *vivenda*, sempre conservarà un lleig regust acastellanat. En el País Valencià és popular usar amb aquest valor *habitança* («en aquella partida hi ha unes *habitances* ---») sento a molts pobles, com Crevillent, que també fóra un bon i planer substitut del castellanisme. — ³ En tot cas descartem sumàriament la idea de Braune (*ZRPh.* x, 1888, 262ss.) de partir d'un altre cpt. del mateix verb en germànic, *adalberga* (format amb *adal* 'noble'), no sols per raons semàntiques i de conjunt lexical, sinó perquè aquesta base no explicaria algunes de les formes romàniques: s'hauria conservat la *-d-* en italià, i en llengua d'oc tindríem **azalberga*. — ⁴ I doc. de 1173: «*habemus albergam* et *seniorivum*», Cart. de Poblet, 110); 'dret a albergar de franc en un mas', doc. d'Olius (Solsona) de 1271 (BCEC, 1908, p. 142); «aquesta nit, gran vespre, vench ací un hom a cavall, tochar a la porta, e demanava *albergua*» (*Filla de Contastí*, NCL. XLVIII, 79).

Alberge, *albergener*, V. *préssec*

ALBERGINIA, d'una variant de l'àr. vg. *al-beden-géna* (àr. clàss. *bādāngāna*), que prové del persa *bādingān* id.; de les citades formes aràbigues vénen diversos descendents romànics (cast. *berenjena*, port. *beringela*, it. *melanzana*), però la catalana deu venir d'una variant aràbiga diferent, potser d'una forma morisca tardana **al-bergīna* més adaptada al sistema de la llengua aràbiga. □ 1.ª doc.: 1328; Llibres de Guina de la fi del S. XIV.

El publicat en el BSCC (xvi, 160, 177) porta una vegada *albergīnies* i dues vegades *albergina*; l'edició del llibre de Sent Soví, publicat per Farauo, i que aquest data de c. a l'a. 1400, porta *albergīnies* (*BABL* xxiv, 37). El *DAlc.* no en dona doc. anterior a la de *Sentència sobre los delmes e primícies del regne*, impresa a València el 1487 (que hom atribueix a Jaume I, però que almenys en el text citat no deu ser